

Một vài ý kiến về công tác qui hoạch mạng lưới dự báo và phục vụ dự báo KTTV

KS. DẶNG TRẦN DUY

Cục Dự báo KTTV

Công tác dự báo KTTV trong mấy chục năm qua đã đạt nhiều thành tích trong phục vụ phòng chống thiên tai, phục vụ sản xuất và chiến đấu. Thành tích ấy đã được ghi nhận, và đánh giá xác đáng. Qua một quá trình dài xây dựng và phát triển, hệ thống các cơ quan làm dự báo KTTV hiện nay bao gồm 4 cấp: cấp trung ương (Cục Dự báo), cấp khu vực (Các Đài khu vực: TP. Hồ Chí Minh và Quảng Nam - Đà Nẵng), cấp tỉnh (Các Đài KTTV tỉnh và thành phố), ở cấp huyện và điểm dân cư, hoặc các khu vực kinh tế có trạm quan trắc làm nhiệm vụ truyền tin phục vụ dự báo KTTV. Thực tế công việc dự báo và phục vụ dự báo KTTV nhiều năm qua khẳng định mạng lưới dự báo 4 cấp là phù hợp và có hiệu quả. Những tồn tại chủ yếu nằm trong việc xác định, cụ thể chức năng nhiệm vụ, phạm vi quản lý và tỷ lệ đầu tư thích hợp cho từng cấp.

1. Cục Dự báo KTTV đóng vai trò trung tâm dự báo quốc gia. Sản phẩm chủ yếu hiện nay của nó là các bản tin dự báo KTTV định kỳ, các dự báo hiện tượng KTTV nguy hiểm, các bản phân tích và dự báo xu thế thời tiết hạn ngắn. Rõ ràng là các sản phẩm đó rất quan trọng và bổ ích đối với công việc của các đài khu vực và đài tỉnh nhưng chắc chắn chúng chưa phải là tất cả. Trung tâm dự báo quốc gia hầu như chưa có một sản phẩm dự báo khách quan nào, nhất là các sản phẩm "nền" (dự báo hình thế, dự báo dấu chuẩn sai, dự báo tầng kết nhiệt ẩm, dự báo thành phần chuyển động thẳng đứng...) để các địa phương sử dụng làm tư liệu xuất phát cho các dự báo của họ.

2. Phần lớn các Đài tỉnh hiện nay chưa có đủ điều kiện cần thiết tối thiểu để làm các dự báo KTTV, nhưng do yêu cầu thúc ép và là cơ quan chức năng nên không thể không làm. Đội ngũ dự báo viên phần lớn là kỹ sư, được đào tạo chính quy, nhưng thiếu công cụ và phương tiện nên kiến thức không được sử dụng, trình độ nghề nghiệp chậm được nâng cao, một số không yên tâm công tác. Cơ sở khoa học của các bản tin dự báo vì vậy không vững chắc.

3. Việc phát triển dự báo KTTV đến các Đài tỉnh như hiện nay mâu thuẫn rất lớn với khả năng đầu tư phát triển của Tổng cục. Mặt khác, rõ ràng việc phát triển tràn lan như vậy là không cần thiết và không hợp lý, bởi vì không ít tỉnh kề nhau có cùng những đặc điểm về thời tiết, khí hậu, thủy văn...

Theo kế hoạch, năm 1991 Tổng cục bắt đầu thực hiện từng bước việc qui hoạch lại mạng lưới dự báo KTTV. Việc làm đó phải xuất phát từ thực trạng mạng lưới dự báo KTTV hiện nay để xác định các nội dung cụ thể. Đại thể như sau:

1. Duy trì hệ thống cơ quan dự báo và phục vụ dự báo KTTV gồm 4 cấp:

a) Cấp trung ương làm trung tâm dự báo KTTV quốc gia (Cục Dự báo). Ngoài các nhiệm vụ hiện nay, Cục cần phát triển mạnh các dự báo khách quan về trường để làm tư liệu xuất phát cho các dự báo của các cấp thấp hơn.

b) Cấp miền làm trung tâm dự báo KTTV miền (Các Đài khu vực hiện nay). Nhiệm vụ chủ yếu của cấp này là dự báo các quá trình thời tiết (thủy văn quy mô lớn và vừa. Nên chăng chỉ cần 2 trung tâm miền (miền Bắc và miền Nam). Mỗi trung tâm tập trung nghiên cứu và dự báo ứng với cơ chế khí hậu gió mùa đặc trưng (nhiệt đới gió mùa Đông - Bắc Á: miền Bắc, nhiệt đới gió mùa Tây - Nam Á: miền Nam).

c) Cấp khu vực quy tụ một số tỉnh kề nhau thành Đài khu vực làm dự báo KTTV quy mô vừa và nhỏ. Các tỉnh đó phải có các đặc điểm chung về: mặt đệm về địa hình, chế độ khí hậu - thời tiết, thủy văn, các đối tượng có nhu cầu phục vụ KTTV và tầm quan trọng của nó trong nền kinh tế quốc dân. Ngoài ra cần chú ý đến địa giới hành chính, kế hoạch phát triển kinh tế dài hạn, khả năng quản lý và đầu tư của ngành...

d/ Cấp tỉnh là các Đài KTTV tỉnh làm nhiệm vụ phục vụ và truyền tin dự báo KTTV, theo dõi hiệu quả kinh tế - xã hội của nó.

2. Xác định rõ nhiệm vụ cơ bản của từng cấp dự báo trong hệ thống theo nguyên tắc: sản phẩm của cơ quan dự báo cấp trên phải là "nền" cho các dự báo của cơ quan cấp dưới, tránh chồng chéo, trùng lặp, xây dựng các văn bản pháp quy về các mối quan hệ giữa các cấp trong hệ thống.

3. Xây dựng kế hoạch dài hạn, thực hiện từng bước việc đầu tư xây dựng từng cấp và cả mạng lưới dự báo KTTV để nó đủ sức hoàn thành nhiệm vụ được giao. Kế hoạch phải dành ưu tiên hàng đầu cho việc nâng cao chất lượng và tăng chủng loại các sản phẩm dự báo của trung tâm dự báo quốc gia nơi yêu cầu:

- Dủ mạnh để lập các bản đồ phân tích "gốc" trên phạm vi lớn sau đó phát trên facsimin hoặc máy truyền ảnh. Các cơ quan cấp dưới cấp loại bản đồ nào thì thu loại đó, cần phạm vi nào thì thu phạm vi đó. Các địa phương chỉ lập các bản đồ chi tiết theo mạng số liệu của địa phương mình.

- Dủ mạnh để làm các dự báo khách quan về trường trên qui mô lớn hoặc vừa để các địa phương dùng làm tư liệu xuất phát cho các dự báo của họ.

4. Nghiên cứu xác định cụ thể mạng các đài KTTV khu vực theo các nguyên tắc đã trình bày ở mục 1. Ngoài ra, mỗi cơ quan dự báo đóng ở địa phương nào phải kiêm cả nhiệm vụ của cơ quan dự báo cấp kề dưới. (Ví dụ: Trung tâm dự báo quốc gia kiêm trách nhiệm Trung tâm dự báo KTTV miền Bắc).